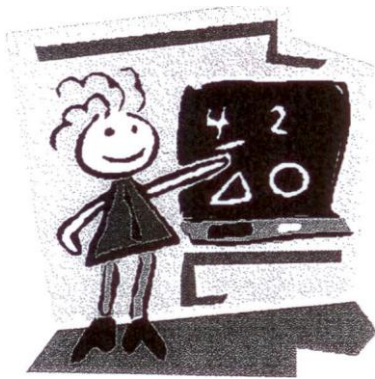

TERVOLAN KUNTA
KOULUTUSLAUTAKUNTA

ESIOPETUKSEN OPETUSSUUNNITELMA

Koulutuslautakunta hyväksynyt
15.6.2011 § 65

1. ESIOPETUKSESSA NOUDATETTAVAT YLEISET KASVATUS- JA OPPIMISNÄKEMYKSET

Esiopetuksen tehtävänä on vertaisryhmässä edistää lapsen kasvua ihmisyyteen, vastuuntuntoiseen yhteiskunnan jäsenyyteen sekä vahvistaa terveen itsetunnon ja kulttuuri-identiteetin kehittymistä.

Esiopetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan lapsi vuorovaikutteisessa toiminnallisessa oppimisprosessissa rakentaa aikaisemmin omaksuttujen käsitysten ja uuden tiedon pohjalta uusia käsityksiä, taitotietoa ja ymmärrystä.

2. ESIOPETUKSEN TOIMINTA-AJATUS

Esiopetuksella tässä yhteydessä tarkoitetaan 6-vuotiaiden suunnitelmallista ohjattua kasvatusta ja opetusta. Esiopetus on yhtenäinen jatko varhaiskasvatukselle ja sen tarkoituksena on vahvistaa ja lisätä kouluvalmiuksia.

3. ESIOPETUKSEN OPPIMISYMPÄRISTÖ

Tervolan kunnassa esiopetusta toteutetaan kahdella eri tavalla. Taajama-alueella, Lapinniemen ja Kaisajoen koulupiirien esioppilaille, opetus annetaan omana erillisenä esiopetusryhmänä, kun taas sivukoulujen esioppilaiden opetus tapahtuu yhdysluokkaopetuksena 1-2-luokkalaisten oppilaiden kanssa.

Hyvä esiopetuksen oppimisympäristö luo turvalliset edellytykset lasten ikäkauden ja yksilölliset tarpeet huomioon ottavalle kasvulle, oppimiselle ja taitojen kehittymiselle niin esiopetuksessa kuin mahdollisesti samassa tilassa alkuopetuksessakin oleville oppilaille.

Esiopetus on leikinomaista ja sen tarkoituksena on luoda valmiuksia uusien asioiden oppimiseen. Työskentelyssä otetaan huomioon monipuolisesti eri toiminnalliset oppimismenetelmät ja lapsen tarve oppia mielikuvituksen ja leikin kautta.

4. ESIOPETUKSEN PAINOTUKSET

Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteiden seitsemästä keskeisestä sisältöalueesta, jotka ovat kieli ja vuorovaikutus, matematiikka, etiikka ja katsomus, ympäristö- ja luonnontieto, terveys, fyysinen ja motorinen kehitys sekä taide ja kulttuuri, on eheyttävän opetuksen periaatteen mukaisesti muodostettu seuraavat painotusalueet:

- sosiaaliset valmiudet
- tunne-elämän valmiudet
- motoriset valmiudet
- taidolliset ja tiedolliset valmiudet

5. ESIOPETUKSESSA NOUDATETTAVAT TÄSMENNETYT KASVATUS- JA OPPIMISTAVOITTEET

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lapsen myönteistä minäkuvaa, tukea yksilöllisiä kehittymisen mahdollisuuksia ja oppimisedellytyksiä. Esiopetus muodostuu eheytyistä kokonaisuuksista, jotka liittyvät lapsen elämänpiiriin ja maailmankuvan muotoutumiseen.

Sosiaalisten valmiuksien kasvatus- ja oppimistavoitteet:

- ryhmässä toimiminen
- yhteistyökyky
- toisten huomioiminen ja ymmärtäminen
- yhteisten sääntöjen noudattaminen
- keskustelu- ja kuuntelutaito.

Tunne-elämän valmiuksien kasvatus- ja oppimistavoitteet:

- itsensä tunteminen ja hyväksyminen
- elämysten tunteminen ja kokeminen
- luovuuden tukeminen
- keskittymiskyvyn harjoittaminen
- omatoimisuuden ja vastuuntunnon vahvistaminen.

Motoristen valmiuksien kasvatus- ja oppimistavoitteet:

- oman kehon tunteminen ja hallinta
- kädentaitojen kehittäminen
- arjen perustaitojen, kuten pukemisen ja syömisen hallinta

Taidollisten ja tiedollisten valmiuksien kasvatus- ja oppimistavoitteet:

- pohjan luominen luku- ja kirjoitustaidon oppimiselle
- kiinnostuksen herättäminen suullisen ja kirjallisen kielen havainnointiin, tutkimiseen ja tuottamiseen
- pohjan vahvistaminen matematiikan oppimiselle
- elinympäristön tunteminen ja arvostaminen ja erilaisten ihmisten ja kulttuurien kunnioittaminen ja ymmärtäminen
- ilmaisutaidon tukeminen.

6. ESIOPETUKSEN PEDAGOGINEN TOTEUTTAMINEN

Esiopetuksen pedagogiikassa lähtökohdiana on toisaalta lapsen yksilöllisyyden huomioon ottaminen ja toisaalta yhteisöllinen, vuorovaikutteinen aktiivinen oppiminen, leikki ja ilo. Opettaja tukee ja ohjaa oppimista lapsen elinympäristön ilmiöitä ja tapahtumia hyväksi käyttäen.

Opetuksen lähtökohdiana on kokonaisopetus, joka koostuu eheytyneistä kokonaisuuksista, teemoista ja niihin kytkeytyvistä oppimisprosesseista.

7. KASVUN JA OPPIMISEN TUKI JA TUKIMUODOT

Jokaiselle lapselle annetaan mahdollisuus omista lähtökohdistaan käsin saada tukea kasvulleen ja oppimiselleen. Lapsia kannustetaan aloitteellisuuteen ja vastuullisuuteen. Lapsille tarjotaan haasteita ja annetaan kehittymistä edistävää tukea. Tuen tarvetta arvioidaan ja oppimisen esteitä ja oppimisvaikeuksia pyritään havaitsemaan ja ehkäisemään varhain. Lapsi voi saada yleistä, tehostettua tai erityistä tukea.

7.1. KASVUN JA OPPIMISEN YLEINEN TUKI

Kaikille lapsille tarjotaan laadukasta esiopetusta antamalla lapsille mahdollisuus oppimiseen ja kasvuun myönteisessä ilmapiirissä. Välittäminen ja huolenpito esiopetusyhteisössä edistävät lapsen tervettä kasvua.

Esiopetuksen opettaja arvioi ja antaa palautetta lapsen kehitymisestä ja edistymisestä ja suunnittelee tarvittavat tukitoimet yhdessä kotiväen ja erityisopettajan kanssa.

7.2. TEHOSTETTU TUKI

Tehostettua tukea annetaan silloin, kun yleinen tuki ei riitä. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu opettajan pedagogiseen arvioon. Pedagogisessa arviossa kuvataan:

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne
- lapsen saama yleinen tuki ja arvio sen vaikutuksista
- lapsen valmiudet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla ratkaisuilla lasta tulisi tukea

Yhteistyössä kotiväen ja erityisopettajan kanssa laaditaan lapselle henkilökohtainen esiopetussuunnitelma. Lapsen esiopetussuunnitelmasta ilmenevät seuraavat asiat:

- kasvun ja kehityksen tavoitteet
- arvio lapsen vahvuuksista ja oppimiseen liittyvistä riskitekijöistä ja vaikeuksista
- oppimisympäristön muutostarpeet
- opetukseen osallistumisen edellyttävät tuki- ja kuntoutuspalvelut sekä niistä vastaavat tahot
- edistymisen seuranta ja arviointi.

7.3. ERITYINEN TUKEA

Erityistä tukea annetaan niille lapsille, joilla on vaikeuksia edistyä riittävästi esiopetuksen tavoitteiden mukaisesti. Erityinen tuki järjestetään joko yleisen tai pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä. Erityisestä tuesta tehdään sivistystoimessa hallintolain mukainen virkamiespäätös.

Ennen erityistä tukea koskevan päätöksen tekemistä esiopetuksen opettaja antaa oppilaasta pedagogisen selvityksen. Selvityksessä kuvataan:

- lapsen kasvun ja oppimisen tilanne
- lapsen saama tehostettu tuki
- lapsen kasvun ja oppimisen eteneminen tehostetun tuen aikana
- lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät erityistarpeet
- arvio siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä lasta tulisi tukea

Erityistä tukea saavalle lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma, HOJKS, joka korvaa lapsen esiopetuksen suunnitelman. Siitä ilmenevät seuraavat seikat:

- kuvaus lapsen kehitystasosta ja lapsen erityistarpeet
- oppimiselle asetetut tavoitteet ja kuvaus opetuksen sisällöistä
- opetukseen osallistumisen edellyttämät tulkitsemis- ja kuntoutuspalvelut, muut oppilashuoltopalvelut, erityiset apuvälineet, kommunikaatiotapojen käyttö
- erityisopetustarpeen seuranta, opetuksen järjestäminen muun ryhmän toimintaan integroituneena
- oppilaan kehityksen kannalta keskeisten tavoitealueiden arviointi
- siirtyminen perusopetukseen

8. YHTEISTYÖ MUUN VARHAISKASVATUKSEN JA PERUSOPETUKSEN KANSSA

Varhaiskasvatus, esiopetus ja perusopetus muodostavat lapsen kehityksen kannalta johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden.

Varhaiskasvatuksen, esiopetuksen ja perusopetuksen yhdenmukaistavan käytännön apuvälineenä pidetään käytössä ns. kasvun kansiota, joka kulkee lapsen mukana siirtymävaiheen ajan päivähoidosta perusopetukseen ja, josta saa tarvittavaa tietoa lapsen kehityksestä ja erityisjärjestelyjen tarpeesta.

Perusopetukseen suuntaan linkkinä toimii erityisopettaja, joka esiopetusvuonna tutustuu esioppilaisiin ja on mukana tukipalaverissa ja antaa lapsille heidän tarvitsemaansa tukea. Esiopetuksen opettaja käyttää yhtenä havainnoinnin välineenä havainnointilomaketta (liite 1), joka antaa tukea esiopetuksen suunnitteluun ja kouluvalmiuden arvioimiseen. Yhteistyötä niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksenkin suuntaan tehdään lisäksi yhteisten suunnittelu- ja arviointikeskustelujen sekä vierailujen muodossa.

9. YHTEISTYÖ KOTIEN KANSSA

Huoltajilla on ensisijainen kasvatusvastuu lapsesta, ja sen vuoksi luottamuksellinen suhde esiopetuksen henkilöstön ja huoltajien kesken on tärkeää, samoin kuin jatkuva yhteydenpito kotien kanssa. Esiopetuksen toteuttamisen suunnittelussa kuullaan myös vanhempien näkemyksiä ja mielipiteitä, jotta he osaltaan voivat huolehtia esiopetuksen tavoitteiden saavuttamisesta lapsensa kohdalla.

Yhteydenpidon ja tiedottamisen tärkeänä välineenä toimii reppuvihko. Vanhempainillat ja -vartit sekä yhteiset juhlat ja tapahtumat ovat edelleenkin luontevia yhteistyömuotoja. Esikouluvuoden loppupuolella opettaja keskustelee lapsen peruskoulun aloittamiseen liittyvistä kysymyksistä huoltajien kanssa.

10. YHTEISTYÖ ESIOPETUKSEN TOTEUTTAMISEEN OSALLISTUVAN HENKILÖSTÖN KESKEN

Esiopetuksessa noudatetaan kunnan yhteistä esiopetussuunnitelmaa niin omana ryhmänään toimivassa kuin alkuopetukseen integroidussakin esiopetusryhmässä. Näin taataan kaikille esioppilaille samansuuntaiset kasvatus- ja oppimistavoitteet. Esiopetuksen toteuttamiseen osallistuvat opettajat pitävät yhteyttä toisiinsa esiopetuksen suunnittelun, toteuttamisen ja arvioinnin suhteen.

11. OPETUKSEN TUKIPALVELUT JA YHTEISTYÖ MUIDEN ASIAANTUNTIJOIDEN KANSSA

Opetuksen tukipalveluihin voi sisältyä erilaisia kuntoutukseen liittyviä toimenpiteitä, kuten toiminta-, puhe-, fysio- ja muita terapioiden. Kuntoutuksessa tulee kasvatuksellisten, hoidollisten, kuntoutuksellisten ja sosiaalisten toimintojen niveltä toisiinsa ja muodostaa kattava kokonaisuus.

Kuntoutuksen tavoitteiden saavuttaminen edellyttää, että kaikki toiminta suunnitellaan yhteistyössä kodin ja kuntoutusta antavien tahojen kanssa sekä toteutetaan kaikissa tilanteissa johdonmukaisesti samoja periaatteita ja käytänteitä noudattaen.

Yhteistyö erityisopettajan (PULUKI) kanssa on tärkeää esi- ja alkuopetuksen välillä. Kiusaamista ja muuta häiriökäyttäytymistä ennaltaehkäistään tapakasvatuksella ja riittäväällä valvonnalla, Esioppilaiden turvallinen kuljetus järjestetään yhdessä vanhempien, koulun henkilökunnan ja liikennöitsijöiden kanssa.

12. YHTEISTYÖ MUIDEN TAHOJEN KANSSA

Esiopetuksen toteuttamisessa lähimmät yhteistyötahot lähiyhteisön ja kodin lisäksi ovat sosiaalitoimen järjestämä päivähoito ja koulutoimen järjestämä alku- ja erityisopetus. Kouluterveydenhuollon ja kasvatusneuvolan asiantuntijat kuuluvat yhteistyökumppaneihin samoin kuin kirjastotoimi, iltapäivätoimintaa järjestävät tahot kuten seurakunta ja järjestöt. Näiden eri tahojen kanssa toimitaan luottamuksellisesti ja voimassa olevia päätöksiä ja yleisiä eettisiä periaatteita noudattaen.

13. ESIOPETUKSEN JÄRJESTÄMINEN YHDISTETYISSÄ RYHMISSÄ

Yhdysluokkaopetuksena tapahtuvassa esiopetuksessa on opettajan huomioitava esiopetuksen omat tavoitteet ja toimintatavat, eikä niitä voi suoraan sitoa alkuopetuksen tavoitteisiin. Opetus on järjestettävä niin, että oppilaiden tavoitteet ja tehtävät on eriytetty ryhmien ja henkilökohtaisten tavoitteiden mukaisesti.

Yhdysluokan esiopetuksessa opettajan työparina voi toimia koulunkäyntiavustaja. Yhdysluokassa on myös huolehdittava siitä, että oppimisympäristö mahdollistaa sekä esi- että alkuopetuksen tavoitteiden mukaisen työskentelyn ja oppimisen.

14. LAPSEN KEHITTÄMISEN JA OPPIMISEN SEURANTA JA ARVIOINTI

Esiopetuksen arvioinnin tarkoituksena on vuorovaikutuksen ja palautteen avulla tukea lapsen myönteisen minäkuvan vahvistumista ja rohkeutta kohdata oppimishaasteet. Arvioinnin avulla tunnistetaan myös lapsen mahdolliset tuettavat kehitysalueet.

Arviointia suoritetaan kunnan arviointi strategiaa ja oppilaan arvioinnin perusteiden periaatteita noudattaen. Arvioinnin lähtökohtana käytetään yhteistä esiopetussuunnitelmaa ja lapsen omaa esiopetussuunnitelmaa tai HOJKS:a, mikäli ne ovat käytössä.

Monikäyttöisen kasvun kansion ja havainnointilomakkeiston avulla arvioidaan yleisten oppimistavoitteiden ja yksilöllisten oppimis- ja kehittymistavoitteiden saavuttamista sekä niiden kautta totutetaan lapsi itsearviointiin ja suoritetaan huoltajien kanssa yhteisesti tapahtuvaa arviointia.

Esiopetukseen osallistumisesta annetaan liitteenä (liite 2) olevan mallin mukainen todistus. Esiopetuksen toteutumista arvioidaan kunnan arviointistrategiaa noudattaen.

LIITTEET

Todistusohje
Havainnointilomake
Lapsen esiopetuksen oppimisuunnitelma
HOJKS-lomake

TODISTUS

Olet käynyt esikoulua lukuvuoden 201_ -201 _____ koululla

Esikoulussa olet harjoitellut monenlaisia taitoja:

* ryhmässä toimimista

* omatoimisuutta

* keskittymiskykyä ja ohjeiden vastaanottamista

* matematiikan ja äidinkielen alkeita

* kädentaitoja

* kuvaamataittoa. musiikkia ja liikuntaa

Päiväys

Allekirjoitus

HAVAINNOINTILOMAKE

esiopetuksen suunnittelun tueksi ja kouluvalmiuden arvioimiseksi

Lapsen nimi:	Syntymäaika:
Lomakkeen täytti:	Puh.
Yhteyshenkilö.	Puh.

Havainnoitavat toiminnot ja havainnointiaika

pvm
syksy

- * omatoimisuus/päivittäistoiminnot
- * sosiaaliset taidot, tunneilmaisu ja työskentelytaidot
- * motoriikka, visuumotoriikka ja hahmotus kielelliset valmiudet
- * matemaattiset valmiudet, looginen ajattelu ja päättely
- * käyttäytyminen oppimistilanteissa
- * pvm kevät
- *

Arvio keväällä lapsen kouluvalmiudesta:	
riittävä valmius	
tutkittava tarkemmin	
eri riittävää valmiutta	

Jatkotutkimusten peruste:	
tiedollis-aidollinen kehitys	
sos.emot.kehitys	
muu kehitys	

Esiopetuksen järjestäjä

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tehostettua tukea varten

Esiopetuksen järjestäjän arkistointiohje

Salassa pidettävä

PERUSTIEDOT

Lapsen nimi	Syntymäaika
Esiopetuksen järjestämispaikka	
Yhteyshenkilö ja tämän yhteystiedot	
Huoltaja/t	
Huoltajan/huoltajien yhteystiedot	
Tehostetun tuen antaminen käsitelty moniammatillisessa oppilashuoltotyössä	
Käsittelypäivämäärä (pp.kk.vvvv)	
Esiopetuksen järjestäjä	
Mahdollinen päätös perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta	
Päätöspäivämäärä (pp.kk.vvvv)	Päätöksen tekijä
LAPSEN ESIOPETUKSEN OPPIMISSUUNNITELMAN LAATIMINEN	
Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma laadittu (pp.kk.vvvv)	
Laatimisesta vastanneet opettajat	

Muut lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman laatimiseen osallistuneet

Lyhyt kuvaus huoltajan ja lapsen kanssa tehdystä yhteistyöstä ja päivämäärät (pp.kk.vvvv)

LAPSEN ESIOPETUKSEN JA TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMINEN

(Täytetään ne kohdat, jotka ovat tarpeen asianomaisen lapsen kohdalla)

Lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet

Lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentely- ja vuorovaikutustaitoihin sekä sosioemotionaalisiin taitoihin liittyvät tavoitteet

Pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät ja työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki

Fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset tai muut ratkaisut

Moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet

Yhteistyön toteuttaminen huoltajan ja lapsen kanssa, huoltajan tarjoama tuki

Lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatustoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Lapsen edistymisen seuranta ja arviointi, arviointitavat ja ajankohdat sekä lapsen itsearviointi

LAATIMISESSA ON HYÖDYNNETTY SEURAAVIA ASIAKIRJOJA

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv)

Yleisen tuen aikana laadittu lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv)

Pedagoginen arvio, laadittu (pp.kk.vvvv)

Kuntoutussuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv)

Mahdolliset muut asiakirjat, mitkä ja niiden laatimispäivämäärät (pp.kk.vvvv)

ARVIOINTIA LAPSEN ESIOPETUKSEN OPPIMISSUUNNITELMAN TARKISTAMISTA VARTEN

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma tarkistetaan seuraavan kerran (kk.vvvv)

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelman toteutumisen arvioinnit ja niiden pvm:t (pp.kk.vvvv)

Arviointiin osallistuneet

Lapsen edistyminen lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmassa hänelle määritellyissä tavoitteissa

Arvio lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelmaan kirjattujen opetusjärjestelyjen, toimintatapojen ja tukitoimien sopivuudesta ja riittävydestä

Esiopetuksen järjestäjä

**Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva
suunnitelma (HOJKS)**

Esiopetus

Esiopetuksen järjestäjän arkistointiohje

Salassa pidettävä

PERUSTIEDOT

Lapsen nimi		Syntymäaika
Esiopetuksen järjestämispaikka		
Yhteyshenkilö ja tämän yhteystiedot		
Huoltaja/t		
Huoltajan/huoltajien yhteystiedot		
Erityisen tuen päätös		
Päätöspäivämäärä (pp.kk.vvvv)	Päätöksen tekijä	
Esiopetuksen järjestäjä		
Oppivelvollisuus		
☐ Yleinen oppivelvollisuus alkaa (pp.kk.vvvv)	☐ Pidennetty oppivelvollisuus alkaa/alkanut (pp.kk.vvvv)	
Mahdollinen päätös perusopetuksen myöhemmästä aloittamisesta		
Päätöspäivämäärä (pp.kk.vvvv)	Päätöksen tekijä	
HOJKSIN LAATIMINEN		
HOJKS laadittu (pp.kk.vvvv)		

Laatimisesta vastanneet opettajat
Muut HOJKSin laatimiseen osallistuneet
Lyhyt kuvaus huoltajan ja lapsen kanssa tehdystä yhteistyöstä ja päivämäärä/t (pp.kk.vvvv)

LAPSEN ESIOPETUKSEN JA TUKITOIMIEN JÄRJESTÄMINEN

(Täytetään ne kohdat, jotka ovat tarpeen asianomaisen lapsen kohdalla)

Lapsen oppimisvalmiudet sekä kasvuun ja oppimiseen liittyvät erityistarpeet
Lapsen oppimisvalmiuksiin, työskentelytaitoihin, sosioemotionaalisiin taitoihin sekä motorisiin taitoihin liittyvät tavoitteet
Edistymisen seuranta ja arviointi, arviointitavat ja ajankohdat sekä lapsen itsearviointi
Pedagogiset ratkaisut, kuten joustavat ryhmittelyt, samanaikaisopetus, opetusmenetelmät, työskentelytavat, kommunikointitavat, erityiset apuvälineet, oppimateriaalit ja muu tuki
Fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen oppimisympäristöön liittyvät, oppilashuollolliset tai muut ratkaisut
Erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisten tulkitsemis- ja avustajapalveluiden, muiden opetuspalveluiden sekä tuki- ja kuntoutuspalvelujen järjestäminen ja eri toimijoiden vastuualueet
Kuvaus lapsen esiopetuksen järjestämisestä muun esiopetuksen yhteydessä ja/tai erityisryhmässä

Kuvaus siitä, miten erityisryhmässä esiopetusta saava lapsi integroituu muuhun esiopetukseen

Moniammatillisen yhteistyön kuvaus ja eri toimijoiden vastualueet

Kuvaus lapsen esiopetuksen kuljetusten järjestelyistä ja vastuista sekä kuljetusta odottavan lapsen ohjauksesta ja valvonnasta

Lapsen mahdollinen osallistuminen muuhun varhaiskasvatustoimintaan ja kuvaus yhteistyöstä toiminnan järjestäjän kanssa

Yhteistyön toteuttaminen lapsen ja huoltajan kanssa, huoltajan tarjoama tuki

LAATIMISESSA ON HYÖDYNNETTY SEURAAVIA ASIAKIRJOJA

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv) Kuntoutussuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv)

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma, laadittu (pp.kk.vvvv) Pedagoginen selvitys, laadittu (pp.kk.vvvv)

Asiantuntijalausunnot, mitkä ja niiden antopäivämäärät (pp.kk.vvvv)

Muut asiakirjat, mitkä ja niiden laatimispäivämäärät (pp.kk.vvvv)

ARVIOINTIA HOJKSIN TARKISTAMISTA VARTEN

HOJKS tarkistetaan seuraavan kerran (kk.vvvv)

HOJKS:n toteutumisen arvioinnit ja niiden pvm:t (pp.kk.vvvv)

Arviointiin osallistuneet

Lapsen edistyminen HOJKSissa hänelle määritellyissä tavoitteissa

Arvio HOJKSiin kirjattujen opetusjärjestelyjen, toimintatapojen ja tukitoimien sopivuudesta ja riittävydestä